

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 32.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fast avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 6. august 1929.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Hlaðið verður bilagt á posthúsinum, bráðavarnarstöðum og skrivstovuni. Telf. 143.

3. árg.

Tandlæge BREND
træffes 11-5. Telf. 114.

TIL OKKARA føroyska samfelags aðalstuðlar teljast fyrst fiskimaðurin og arbeiðsmaðurin, og verða teir at koma í fyrstu røð báðir ísenn, og tað er ein royndur lutur, at harðast og vandamiklast er stríð teirra fyrri at vinna fœðina og bjarga lívinum. Úttanum hetta sleppst ikki. Og so missjavnt er skipað í samfelagnum, at hin víkilig peningavinnan hjá mongum av hesum aðalstuðlum ikki er meira enn ein dagsinntøka hjá mongum ríkum einstaklingi, sjálvt um arbeiðsmaðurin er heppin og hevur nógv arbeiðsdagar um árið, og um fiskimaðurin hevur eydnuna við sær og hevur verið fyrri góðum veidum.

Øll kenna og vita, at soleiðis er. Og soleiðis hevur leingi verið og er tað enn. Hesir menn eru altíð at taka tyngstu tøk, ið tikin verða, bæði á sjógv og landi.

Sum arbeiðsmaðurin kann koma fyrri í dagligum knossið, so verður hann aldri at unna sær nakrar fri- og friðarstundir á virkisdegi — hann hevur ikki ráð til tess. Tað má nýtast hvør lóta, annaðhvørt tað so verður í starvið annars ella egna. Eingin lóta kann fyrri skeyti fara. Hvor stund er dýrmæt, sjálvt um hon ikki altíð gevur beinleiðis inntøkur. Arbeiðsmaðurin gevur seg eisini í kast við at rudda jorð, tá ið jorðin verður honum atgongd. Men oftum gongur stríðið at fáa fatur á jorð, ja øll eru samd um, at tað gongur ov stríðið. Nóg eru dømir, ið dragast kunnu fram og prógva, at soleiðis er. Men eydnast at fáa tøkur á hagajorð til dyrkingar, so hevur sjónliga sæst, at henda jorð er komin í hendurnar á einum sleipumanni, og hann leggur alla orku sína í at fáa hesa jorð at »geva« nakað skjótast møguligt. Øðrvísið er hjá mongum stórum góðseigara, har ikki hetta sama stóra kroppsliga knossið krevst, ið jorðin, ið hann situr við, er bæði dyrkað og ruddað, og »gevu« uttan nakran stórvegis ómak.

Soleiðis starvast arbeiðsmaður, altíð virkandi, altíð knossandi, og soleiðis er lagna fiskimansins. Tá ið hann kemur aftur av vandamiklum veiðuferðum, so gevur eisini hann seg í kast við ruddingar og dyrkingarbaksíð.

Her vil tað aldri, sum víður-skiftini enn eru, fara nógv ímillum hin hugaða nýlendisruddarin, arbeiðarin og fiski-

mannin, ið her eru fyrri sama býti: røkjandi sítt virkisstarv í hvønn dagslavinum, sleipandi í fri- og friðarstundum á hagajorð, ið fet fyrri fet verður logd undir kultúr, og hin, ið situr við dyrkaðari jorð.

Fyri at gera virkismonnum tað meira lagaligt at fáa fatur á jorð til dyrkingar, vóru í 1927 og 1928 settar í gildi tvær lógir til frama fyrri jarðabruk, smábruk. Hin fyrri um »Oprettelse af mindre Jordbrug« hevur nú »virknað« í nærum á 2 ár, og eftir tí, ið frætt er frá landbúnaðaráðharranum, so hevur henda lóg bert í einum tilfelli fallið innundir tað, ið nevnist at vera til nyttu. Og ikki er tað bágin, at eingin hevur sœkt, tí nógva hava bonarbrovíni verið inni, men gloppini í lógini hava verið so stór og holini so mong, at bert í hesum eina tilfelliðnum hevur »kommissionin« verið noydd til at nýta lógina. Aftursvarini eru ymisk, og juridisk at telvast um ikki ein ella fleiri, ið einki hava fingið eftir hesari lóg, kortini áttu at fingið, er víst óneyðugt, tí hon er so full av brekum, at tað altíð verður okkurt at heingja seg í hjá kommissionini.

Tó ganga nú tíðindi um, at útlit er fyrri, at reist verða á nýggj bruk eftir hesari lóg, men endaliga avgjort er einki enn.

Men enn er eisini eitt annað, ið ger seg galdandi, so menn, ið hvussu víkur og vendur, ikki kunnu fáa jorð. Her eitt dømi:

Maður sœkir til uppdyrkingar av hagajorð eini 2 kúfóður, og bóndin, ið hevur hesa jorð í hondum, játtar. Tá skuldi jorðin tó verið greið at fingið — men soleiðis er ikki. Grannanum dómur einki, at har kemur maður at búgva, og ikki bert tað, so skal sóknarstýrið — tey samskipaðu sóknarstýri — eisini siga sína meining, og úrslitið verður: kortanei. Og tá batar einki at heita á nakran, henda jorð fæst ikki til uppdyrkingar ið hvussu er.

Fyri at fáa annað skil á, í hesum málið, hava javnaðarmenn horið inn á ting bræv um, at slík hagajorð skal útsykkjast og kort skulu vera at leggja á sýslumannskantórnum, so maður kann siggja, hvat ið er at fáa av jorð.

Eina slíka skipan dæmar illa til nústíandi lögingi, ið heldur vil hava mangar síðar lógir um uppdyrking, ja studning við — men gera tað møguligt at fáa fatur á hesa jorð, tað eru teir vist ikki shnaðir til.

Men vit fáa nú at siggja.

Europas forenede Stater.

(Fra vor Korrespondent).

Paris.

Brands Forslag om efter Folkeforbundssamlingen i September at sammenkalde en Konference om Dannelsen af Europas forenede, federative Stater, har virket som en Bombe i internationale Kredse.

I »Oevre« har M. Henry Barde skrevet en Artikel om Brands Plan paa Grundlag af en Samtale med ham.

Europas Bevidsthed maa vaagne.

M. Brands Plan kom allerede til Orde, skriver han, da han sagde til Østrig, at det skulde forenes, ikke med Tyskland, men med hele Verden.

Den følger logisk af Locarno Traktaten og det Eksempel —

for ikke at sige mere — som U. S. A. har givet os; saavel af Kontinentets økonomiske Nødvendighed, som af U. S. A.s økonomiske Politik; sidst og frem for alt af Folkets Ønsker. At samle Europa maaske først økonomisk, siden politisk, at tvinge det til at blive sig selv bevidst — for sin egen Skyld, ikke rettet mod nogen anden — er allerede en gammel Drøm. Den Drøm vil Briand realisere.

Modnet i Overvejelser er den store Plan — som straks vil borteliminere mange standende Spørgsmaal, for Eksempel den tysk-østrigske Union og Mindre; talsspørgsmaalene — blevet udleveret først til Samtale, siden til virkelig Forhandling.

N. Y.

Regeringskrise i Frankrig.

Poincaré demissionærer.

Briand danner Regering.

(Fra vor Korrespondent).

Paris.

Poincaré har indgivet sin Demission — af Helbredshensyn heder det — og Briand har nu dannet Regering. I det nye Ministerium vil alle det forrige Ministeriums Medlemmer have Sæde, med Undtagelse af Poincaré. Briand har selv overtaget Udenrigsministeriet. Det er 13. Gang at Briand danner Regering, men da denne har faaet Tilslutning af alle politiske Kredse, der for Tiden betyder noget i Frankrig, vil hans Regering uomtvisteligt blive en stærk Regering.

N. Y.

Poincaré var Frankrigs Præsident under Verdenskrigen. Han blev Symbolet paa hele den Nymilitarisme, Nationalisme og Chauvinisme, som blomstrede op bag Fronterne, mens Blodet flød ved Fronterne. Og der er ikke Grund til at undres over, at hele hans Politik i denne Periode var præget af et ubøjeligt Tyskerhad. I Tyskland var Frankerhadet til Gengæld lige saa stort.

Han fraaadt som Præsident i 1920 og overtog i Januar 1922 Posten som Ministerchef. Han sad inde med denne titel det franske Demokratis sejrige Genembrud ved Kammervalgene i Maj 1924. Han faldt og med ham hele den uforsonlige Politik overfor Tyskland, som han troeligt havde fortsat i Aarene lige siden han var Præsident.

Saa kom — efter nogle Aars udmærket Arbejde af Venstre-blokkens Regering Herriot — det store franske Valutasammenbrud. Den nationale Blokregering dannedes med Poincaré som Chef. Den overlevede — skønt svækket — Kammervalgene i Fjor, og Kendere af fransk Politik anede, at Poincarés Regimenter stod foran Afslutningen. De vigtige Forhandlinger om Gældsoverenskomsten med Amerika gennemførte han yderligere svækket, idet baade Venstre- og Højrepartierne var lige lidt tilfreds. Utilfredsheden gav sig Udslag i det lille Flertal, han mønstrede ved Afstemningen om Gældsoverenskomsten forleden og Mindretallet i Gaar Nat, da han foreslog Kammerets Hjemsendelse.

For saa vidt er der intet overraskende i, at Krisen er kommet til Udbrud. Den har længe været anet. Det er utvivlsomt Demokratiseringen af baade Tysklands og Englands Regering, der har givet det franske Demokrati fornyet Livsmod og Initiativ — efter de mange Mørkeaar, og alt tyder paa, at der nu dannes en Regering Briand, der vil drive en udpræget Fredspolitik og søge sin Støtte hos Venstrepartierne og Socialdemokratiet.

Poincaré faldt i 1924 for det demokratiske Foraar. Han faldt i 1929 — efter alt at domme — for Genfødselen af et evigt og stærkt fransk Demokrati.

Millum Føroyingar i Keypmannahavn.

Frá Mariumessu um heysti og út um Halvarðssøku norist eitt ríkt og áhugavert lív Føroyinga millum her í Keypmannahavn; eitt samanhald, ið er heldur sjáldsamt millum útlendinga í einum fremmandum størstað. Nóg er, sum bindur og heldur saman, og menn og kvinnur hava tibetur altíð verið okkara millum hernaðir sum tilfurnar skiltu uppgávuna at savna og at skapa framfyrri at lata alt stíðina í áhugunarloysi — og sjáldan fær ein inn at postsprekuni meira vælfagnað kort enn tey, ið boða frá fundum og samkomum í Føroyingafelag, Ungmannafelaginum, Ítráttarfelaginum, Studentafelaginum ella hvar tað so man vera.

Hvor, ið heima situr, minnst ikki afturá mong frálík og ógloymandi kvöld í Føroyingafelag, hvar ein heilt gloyndi útleidda fyrri vissuna av at vera á heimligum botni millum næstrafólk og kenningar. — Tað er ikki bert tað fjóðskaplaga, ella tað vit eiga fram um aðrar fjóðir, Føroyingafelag hevur nort um, men eisini tað beinleiðis kristiliga lívið hevur felagið havt miklan ans fyrri. Í sínari tíð prædikaði Fríðrikur próstur hvørji jól í felaginum, og út frá tí spralt st. Ólavs føroyska kirkjulið við Gudmundi presti sum íðnum og eldhugaðum oddamanni. Fyrst í Abel Katrinu kirkju og nú í st. Niklassar kirkju savnar hann saman tróðja sunnudag í hvorum mánaði nógva Føroyingar undir sínum predikastóli. Mangur hevur her fingið eygni upp fyrri tí andliga virði vit eiga í føroyskari messu og sálmasangi, og kent á fyrsta sinni ta sælu kenslu, tá alt inni í einum bar upp eftir móti hægstu hæddum á móður-málinum. —

Hitt føroyska kristiliga ungmannafelagið, stovnað fyrri 10 árum síðani, er ein grein av hesum virki. Tað er ivaleyst tað felagið her, ið nústundis er hitt mest livsmegjaða. Hvørt sunnukvöld leitar fjöld av Føroyingum niðan í Rosenborggøtu 15, hvar fundirnir verða hildnir í størstovu K. f. u. m's. — Tað er at mæla øllum Føroyingum til, ið niður skulu, at vitja innum gátt her. — Seinasta vetur eru roður fluttar fram um andalig og onnur evni av fleiri kendum danskum prestum og av Føroyingum, m. a. Chr. Bærentsen, landsdómara; Jóannes bónda Patursson; Edv. Haraldsen, kennara; Anton Degn, skjalavörð; H. A. Djurhuus, skald og Emil presti Joensen.

Umframt tey regluliga fundarkvöld verða biblíufundir hildnir í felaginum hvørt hóskvöld fyrri teir limir, ið hug hava og trøngd kenna til at lesa saman í biblíuni og samrøða um tey ting, ið meira beinleiðis mennir hitt andiliga lívið. Eisini hesir fundir eru væl vitjaðir. — Seinasta vetur fírtist aðrir biblíulestrar,